

Sultan Şimşek, Ahmet Behcet ve Mesrur ve Makrur Bir Ahiret Hikayesi, Akdem Yayınları, İstanbul, 2018.

Sultan Şimşek, *Ahmet Behcet ve Mesrur ve Makrur Bir Ahiret Hikayesi*, Akdem Yayınları, İstanbul, 2018.

TURGAY GÖKGÖZ

Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kilis/Türkiye

Dr. Lecturer, Kilis 7 Aralık University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Eastern Languages and Literatures, Department of Arabic Language and Rhetoric, Kilis / Turkey

turgaygokgoz@kilis.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9742-2722>

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Kitap Değerlendirmesi / Book Review

Geliş Tarihi / Date Received: 6 Nisan / April 2019

Kabul Tarihi / Date Accepted: 10 Kasım / November 2019

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Kasım / November 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Kasım / November

Atıf / Citation: Gökgöz, Turgay. "Sultan Şimşek, Ahmet Behcet ve Mesrur ve Makrur Bir Ahiret Hikayesi, Akdem Yayınları, İstanbul, 2018". *edid: edebali islamiyat dergisi/ edebali islamic journal* 3/6 (Kasım/November 2019): 31-35.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

Web: <http://dergipark.gov.tr/edid> | <mailto:iifdergi@bilecik.edu.tr>

Copyright © Published by Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi / Bilecik Seyh Edebali University, Faculty of Islamic Sciences, Bilecik, 11230 Turkey.

Bütün hakları saklıdır. / All rights reserved.

Bir filozof, bir sufi, bir gazeteci, bir edebiyatçı ... Ahmet Behcet, Mısır'ın kendi dönemine hikmetle bakan gözü, muhabbet deryasına dalmış sūfisi, toplumun dertlerine devalar arayan tabibi, çareler bulma gayretindeki eczacısı. Ruhunu Allah'ın kelmından ve Rasul'un (s.a.v.) hayatından nasibine düşenlerle besleyen, ufku geniş, kalemini yıllarca döneminin edebiyat ustalarının dizi dibinde yontarak kıvama getiren bir bilge kişilik. Dünya bir sandık gibiydi onun için ruhun ufuklarından bakınca ve bu yüzden "Sundûku'd-Dunyâ" adlı gazete köşesinden sesleniyordu okurlarına. Kahire gazeteleri ve televizyonları "Ahmet Behcet, sandığının kapısını açtı." diye verdiler vefat haberini. O, öte âleme göçtü, ama bütün diğer ustalar gibi edebiyattan, sanattan, hikmetten payına düşenleri ardına bıraktı eserleri aracılığıyla. Söz konusu çalışmamızda İslami Edebiyatın en değerli isimlerinden olan Ahmet Behcet'in Makrûr ve Mesrûr adlı romanının tanıtımına yer verilecektir.

Daha önce hem M.E.B. ile Akademi İstanbul işbirliğinde gerçekleştirilen Arapça yarışmalarına olan katkılarıyla hem de yayımlanmış olduğu "Bî'l-Arabiyye Nekra' Erba 'îne Kıssa Hekimiyye" ve doktora çalışması olan "Amerika'daki Arap Göç Edebiyatında Din Anlayışı" adlı değerli çalışmalarıyla tanıdığımız Dr. Öğretim Üyesi Sultan Şimşek, Mısırlı yazar Ahmet Behcet tarafından kaleme alınan Mesrûr ve Makrûr adlı romanı hem Arapça orijinalinin hem de takdire şayan bir emek sarf ederek tercüme ettiği Türkçesinin yer aldığı bir eser çerçevesinde okuyucuya sunmuştur. İki dilde yayımlanan romanda, Arap dilini öğrenen öğrencilerin önce Arapça versiyonunu okuyup ardından Türkçesi'ne bakabilmelerine imkan tanınmıştır. Kitap, Akdem yayınları tarafından 2018 yılında Mesrûr ve Makrûr adlı başlığına izafeten Bir Ahiret Hikayesi alt başlığı ile yayımlanmıştır.

Kitap bir önsözün ardından bir giriş ile üç bölüm ve kaynakçadan oluşurken kitabın sonunda Arapça versiyonunda yer alan kimi kelimelerin anlamlarına yer verilmiştir.

Yazar kitabın önsözünde ülkemizde çok da tanınmayan bir isim olan Ahmet Behcet'in hayatından ve edebi kişiliğinden kısaca bahsetmiş ve söz konusu kitabın amacına değinmiştir.

Kitabın giriş bölümünde (s. 13-14) Hz. Peygamber döneminden günümüze değin dini muhtevanın edebiyata girişine dair kısaca bilgi verilirken XX. yüzyılda Modern İslami Edebiyat adlı ekolün kuruluşuna ve Ahmet Behcet'in de bu ekol dahilinde çalışmalar kaleme alan bir yazar olduğuna vurgu yapılmıştır. Aynı zamanda din ile edebiyat etkileşimi göz önünde bulundurulduğunda söz konusu romanın içeriğinin aslında İslami Edebiyat

bağlamında seçkin bir örnek teşkil ettiği gerçeğine de temas edilmiştir. Burada dikkatlerden kaçmaması gereken en önemli şey aslında dini bilgilerle edebi bir kurgunun harmanlanmasının sonucunda akıllarda yer edecek bir çalışmanın ortaya çıkarılmış olması durumudur.

Kitabın birinci bölümünde (s. 17-23) Ahmet Behcet'in hayatı ile edebi kişiliği ve eserlerine ayrıntılı bir şekilde değinilmiştir. Özellikle bu bölüm böyle değerli bir müellifin tanınması ve diğer eserlerine dair çalışmaların yapılması adına mühimdir. Ayrıca Ahmet Behcet'in Tefvik el-Hakim ve Muhammed Hüseyin Heykel gibi Mısır'ın önde gelen edipleriyle tanış olması ve onların övgülerine mazhar olması da gözlerden ırak kalmasına rağmen önemli bir edebiyatçı olduğuna işaret etmektedir.

Ahmet Behcet'in kaleme almış olduğu eserlerine bakıldığında yaklaşık olarak 40 eseri bulunurken özellikle de çağdaş İslami edebiyata ve çocuk edebiyatı gibi türlere yoğunlaştığını görmekteyiz. Ayrıca müellifin hayat-tayken kıymetinin bilinmemesine ilişkin Sahir Ali şu cümleleri sarf etmektedir:

“Dünya onun hakkını vermedi. O da hayatı boyunca sandığı içerisinde çalışmaya devam etti. Devlet ne onun ne de sandığının kıymetini bilebildi”¹.

Kitabın ikinci bölümünde Mesrûr ve Makrûr adlı roman, çeşitli biçimsel özellikleri ve din-edebiyat etkileşimi bağlamında incelenmiştir. Bu bölümde yer alan Mesrûr ve Makrûr Romanında Şekil ve İçerik başlığı içerisinde (s. 27-43) romanın orijinal adına ve yayın evine dair bilgiler yer almaktadır. Romanın içeriğine değinilerek, zaman ve mekan unsurları hakkında bilgi verilmiştir. Romanda yer alan anlatıcıdan, kullanılan tekniklerden ve müellifin üslubundan bahsedilmiştir. Karakterler tanıtılmış ve belirli diyaloglara da işaret edilmiştir. Olay örgüsü bağlamında Ahmet Behcet'in, okuyucunun karakterleri kendi zihinlerinde canlandırabilmeleri adına başarılı tasvirlerle ve betimlemelere başvuruşuna dikkat çekilerek, bu özelliğin romanın akıcılığına katkı sağladığı ifade edilmiştir. Ayrıca bu başlık altında kısa olsa da romanın özeti verilmiştir

Bu bölümün bir diğer başlığı ise Modern Arap Edebiyatında Din Edebiyat Etkileşimi adını taşımaktadır. Burada öncelikle edebiyat ve din kavramlarının tanımları yapılmıştır. Sonrasında ise Hz. Peygamber döneminden günümüze değin dini bilgilerin edebiyatın içerisinde işleniş biçimine ve din edebiyat etkileşiminin nasıl bir seyir kazandığına dair bilgi vermek amaçlanmıştır. Son olarak, modern dönem içerisinde İslami Edebiyat kavramını

¹ Sultan Şimşek, *Ahmet Behcet ve Mesrur ve Makrur Bir Ahiret Hikayesi*, (Akdem Yayınları, İstanbul, 2018) s. 23.

ilk olarak ortaya atan isim olan Seyyid Kutup'a değinilmiş, akabinde bu edebi ekolün en önde gelen temsilcileri arasında yer alan Necip el-Kılânî, 'Îmâduddîn Halîl, Muhammed Hasan Buraygîş ve Sa'd Ebû Rîdâ gibi isimlerin önemli rol oynadığı Modern İslami Arap Edebiyatı ekolünden bahsedilmiştir.

İkinci bölümün son başlığı ise Mesrûr ve Makrûr Adlı Romanda Din Edebiyat Etkileşimi'dir. Burada klasik dönemden başlanarak ilk olarak Ebû Abdullah Hâris el-Muhasibî (781-857)'nin *et-Tevehhüm*, ardından el-Hemedânî (398-1008)'nin *el-Makametu'l-İblisiyye* ve İbn Şuheyd (992-1035)'in *et-Tevâbi' ve'z-Zevâbi'* adlı eserleri görülmektedir. İbn Şuheyd'in söz konusu eserinin kaleme alınmasının sadece 20 yıl sonrasında Ebu'l-A'lâ el-Marrî (v.447/1057) tarafından yüksek bir edebi değer taşıyan *Risâletu'l-Ğufrân* kaleme alınmıştır. Bu çalışmalarda bilinmeyen aemlere yolculuk ve ahiretten bahis gibi manevi konuların işlenmesi hususu asırlar boyunca ortak payda da yer aldığını göstermektedir. Burada ayrıca yazar Ahmet Behcet'in, yukarıda zikrettiğimiz çalışmalardan ilham aldığını dile getiren cümleleri de okuyucuya aktarılmaktadır.

Dikkat edilmesi gereken bir durum vardır ki o da soyut kavramların, edebiyat içerisinde daha çok hikayeleme yöntemi üzerinden ele alınarak somutlaştırılmasıdır. Yazar da bu yöneme başvurarak ahiret inancının ve gerçekleşecek olayların okuyucunun zihninde canlanmasını sağlamaktadır. Yazar söz konusu bu eserinin önsözünde ahiret hayatının henüz yaşanmamış bir gerçek olduğunu ve bu nedenle de burada işlenen konunun roman tarzında olmakla beraber aslında roman sanatını aştığını ve roman dışı bir kurguya sahip olduğunu ifade etmektedir. Ona göre bu kitap ileride kaleme almak istediği romanının sadece bir iskeletidir. Ayrıca ahiret hayatını konu aldığı bu çalışmasında Kur'an'dan ayetlere ve hadisi şeriflere yer vermektedir. Böylece okuyucunun zihninde gerçekleşen olaylar somutlaşarak yer edinmekte ve bu durum da romana bambaşka bir haslet kazandırmaktadır. Söz konusu ayetlerin ve hadisi şeriflerin roman içerisinde bağlama göre yeri geldikçe verilmesine özen gösterilmiş ve bu durum bir kurgu dahilinde gerçekleştirilmiştir. Bu kurgu içerisinde okuyucu bir an durup dünya meşgalelerinden sıyrılıp ahiret hayatının gerçekliğine, ölüme, kıyamete ve hesaba çekilme durumlarına uyanmaktadır. Aslında bütün bu unsurlar bir nevi yazarın okuyucuya yansıttığı empati duygusunun ve hayal gücünün ne kadar da güçlü olduğunun bir delilidir. Aslında yazarın da tam manasıyla bunu gerçekleştirmek istediği söylenebilir. Okuyucunun uyanıp kendisine hesap sormasını sağlamaya çalışmaktadır."

Kitabın son bölümü olan üçüncü bölümde (s. 50-230) ise ilgili romanın Arapça orijinali ve Türkçe çevirisi yer almaktadır. Bu bölümde romanın 35 bölüme ayrıldığı görülmektedir. Her bölümde baş karakterler olan Makrûr ve Mesrûr'un dünya hayatından ahirete vasıl oluşuna ve burada yaşamış olduklarına bir silsile halinde yer verilmiştir.

Sonuç olarak Dr. Öğretim Üyesi Sultan Şimşek tarafından Türkçe'ye kazandırılan bu eşsiz güzellikteki romanı okumak, okuyucuyu çok güzel bir manevi yolculuğa çıkarmakla birlikte eşsiz anlatımıyla adeta büyülemektedir.